

การแสดงพระราชทาน ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์”

เนื่องในงานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563

The Royal Performance of “Somdej Ya Conquered the top of Doi Inthanon”
On the Occasion of the Sirindhorn Foundation Day 2020

ธมนวรรณ นุ่มกลิ่น Thamonwan Numklin*

อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์ Anukoon Rotjanasuksomboon**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การแสดงพระราชทาน ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” เนื่องในงานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของงานวันมูลนิธิสิรินธร และกระบวนการออกแบบการแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ปี พ.ศ. 2563 โดยสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากบทความนี้ไปต่อยอดในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านทฤษฎี และปฏิบัติ สรุปได้ว่างานวันมูลนิธิสิรินธร จึงจัดขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อจัดหาทุนให้แก่มูลนิธิสิรินธร สำหรับนำไปใช้ในการดูแลสถานพยาบาลของมูลนิธิสิรินธร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสถานพยาบาลแห่งนี้ไว้ในพระราชูปถัมภ์ โดยพระราชทานพระราชนุญาตให้ตั้ง มูลนิธิสิรินธร เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2522 งานวันมูลนิธิสิรินธรจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 จัดขึ้นเมื่อวันอาทิตย์ที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 เวลา 10.00 น. ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ ทรงเป็นประธานในงานวันมูลนิธิสิรินธร

* นิสิตหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ประจำปี 2563 ซึ่งมูลนิธิสิรินธร ร่วมจัดขึ้นกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้มีการจัดการแสดงพระราชทานประกอบบทขับร้องพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “สมเด็จพระยาเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสครบ 120 ปี แห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี อีกทั้งยังแฝงข้อคิด คติเตือนใจให้ผู้ชม โดยภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับหน้าที่ให้เป็นผู้รับผิดชอบด้านการแสดง โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วัชรพรัักษ์ นายกราชบัณฑิตยสภา เป็นผู้ออกแบบการแสดงและฝึกซ้อมการแสดง ผู้แสดงทั้งหมดเป็นคณาจารย์และนิสิตของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: การแสดงพระราชทาน

Abstract

The study of The Royal Performance of “Somdej Ya Conquered the Top of Doi Inthanon” on the occasion of the Sirindhorn Foundation Day 2020 aimed to study the history of the Sirindhorn Foundation Day event and the process of designing The Royal Performance accompanying the chorus of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn in the series of “Somdej Ya conquered the Top of Doi Inthanon.” The knowledge on this article can be further applied on both theory and practice on the occasion of The Sirindhorn Foundation Day organized according to the initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn to raise funds for the Sirindhorn Foundation to be used to take care of the Sirindhorn Foundation’s nursing homes. HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn graciously accepted this nursing homes under royal patronage by granting royal permission to establish the Sirindhorn Foundation in June 1979. The Sirindhorn Foundation Day event has been held annually. In 2020 it was held on Sunday, November 1, 2020 at 10:00 a.m. at Chulalongkorn University Auditorium. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided over the 2020 Sirindhorn Foundation Day event, which the Sirindhorn Foundation co-organized with Chulalongkorn University a royal performance for the chorus of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn “Somdej Ya conquered the Top of Doi Inthanon” to commemorate the 120th anniversary of the birth of Somedej Phra Srinagarindra Baromarajajnani, with an indirect reminder of

ideas and admonitions to the audience. The Faculty of Fine and Applied Arts has been commissioned with the responsibility for the performance. Emiritus Professor Dr. Surapone Virulrak, President of the Royal Institute of Thailand, is the show designer and mentor. All performers are professors and students of the Faculty of Fine and Applied Arts.

Keywords: Royal Performance

บทนำ

งานวันมูลนิธิสิรินธร จัดขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อจัดหาทุนให้แก่มูลนิธิสิรินธร นำไปใช้ในการดูแลสถานพยาบาลของมูลนิธิสิรินธร โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 ได้มีการจัดการแสดงพระราชทานประกอบ บทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสครบ 120 ปี แห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีเนื้อหาเกี่ยวกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จขึ้นไปยังดอยอินทนนท์ เมื่อพระชนมายุ 64 พรรษา ด้วยความวิริยะอุตสาหะ

คุณกรรชิต จิตระทาน ผู้อำนวยการสำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มอบหมายให้ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบด้านการแสดง โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ นายกราชบัณฑิตยสภา เป็นผู้ออกแบบการแสดงและฝึกซ้อมการแสดง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเรื่อง การแสดงพระราชทาน ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” เนื่องในงานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563 มีความเป็นมา และเนื้อหาการแสดงประกอบการนำเสนอผ่านการบูรณาการทางด้านดุริยางคศิลป์ และนาฏยศิลป์ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และน่าสนใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในงานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการออกแบบ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นมาของงานวันมุลนิธิสิรินธร และกระบวนการออกแบบการแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระย่าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ปี พ.ศ. 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการจัดทำบทความฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า และนำเสนอเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา สุจิตร์ หนังสือ และงานวิชาการที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดดนตรี สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การสัมภาษณ์บุคคล โดยสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการออกแบบการแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระย่าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์”

3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้รับหน้าที่เป็นนักแสดง และผู้ประสานงานการแสดง และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้ทำการชมวีดิทัศน์การแสดงงานวันมุลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563

4. จำแนกข้อมูลที่รวบรวมได้จากการเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์บุคคล นำข้อมูลมาเรียบเรียง วิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการวิจัย

สรุป

ผู้วิจัยสามารถสรุป โดยแบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้ 1. ความเป็นมาของงานวันมุลนิธิสิรินธร 2. กระบวนการออกแบบการแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระย่าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ในปี พ.ศ. 2563 โดยสรุปได้ดังนี้

1. ประวัติงานวันมุลนิธิสิรินธร

มูลนิธิสิรินธร (Sirindhorn Foundation) จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การรักษาพยาบาล (คิลานเภสัช)
2. การศึกษาอบรมวิชาพยาบาล
3. การส่งเสริมพระพุทธศาสนา
4. การก่อสร้างและบูรณะโรงพยาบาล
5. ให้ความร่วมมือกับองค์การกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชานุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธยย่อ ส.ธ. ภายใต้พระชฎาล้อมกรอบด้วยแถบผ้าด้านล่างที่มีข้อความว่ามูลนิธิสิรินธร เป็นเครื่องหมายของมูลนิธิ

ภาพที่ 1 เครื่องหมายของมูลนิธิสิรินธร

ที่มา: สุจิตร์วันมูลนิธิสิรินธร 1 พฤศจิกายน 2565

สถานพยาบาลมูลนิธิสิรินธร ตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์วิทยาจารย์ กม. 74 ถนนพหลโยธิน อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 ได้เริ่มบริการตรวจรักษาพระภิกษุ สามเณร และประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พระราชอิสริยยศในขณะนั้น) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสถานพยาบาลแห่งนี้ไว้ในพระราชูปถัมภ์ โดยพระราชทานพระราชานุญาตให้ตั้งมูลนิธิสิรินธร เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2522 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารกิจการของสถานพยาบาล

งานวันมูลนิธิสิรินธร จึงจัดขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อจัดหาทุนให้แก่มูลนิธิสิรินธร นำไปใช้ในการดูแลสถานพยาบาลของมูลนิธิสิรินธร วัดจุฬินทราราม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และที่ห้องพยาบาลของมูลนิธิสิรินธร ที่วัดกฤษณเวฬุพุทธาราม (วัดไผ่ดำ) อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 ได้รับบริจาคเงินจากผู้เข้าชมการแสดงเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 15 ล้านบาท (มูลนิธิสิรินธร, 2563: 5)

ภาพที่ 2 ผู้เข้าร่วมงานวันมูลนิธิสิรินธร เมื่อวันอาทิตย์ที่ 1 พฤศจิกายน 2563 เวลา 10.00 น.
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: <https://www.chula.ac.th/news/35433/>

2. กระบวนการออกแบบการแสดงพระราชทานประกอบบทขับร้องพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ในปี พ.ศ. 2563

2.1 แนวคิด

แนวคิดของการแสดงพระราชทานฯ ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” บทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสครบ 120 ปีแห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยคำนึงถึงเรื่องที่ไม่เคยมีใครกล่าวถึงมากนัก คือ สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์ใน พ.ศ. 2507 เมื่อพระชนมายุ 64 พรรษา เป็นการแสดงถึงพระวิริยะอุตสาหะ โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงจำจุดเหตุในขณะนั้นได้อย่างแม่นยำ ซึ่งในขณะนั้นพระชนมายุ 9 พรรษา และรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทางด้านพยาบาล การศึกษา และการสาธารณสุข นอกจากนี้ยังทรงแฝงข้อคิด และคติเตือนใจให้ผู้ชม โดยการแสดงใช้เวลาประมาณ 45 นาที

ภาพที่ 3 การบรรเลงดนตรีและการแสดงพระราชทาน ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์”

ที่มา: <https://www.chula.ac.th/news/35433/>

2.2 บทพระราชนิพนธ์ประกอบการแสดง ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์”
ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

บทพระราชนิพนธ์ประกอบการแสดง ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์”
ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบไปด้วย 9 เพลง ดังนี้

นครวิจิตร

นครวิจิตรทิศเหนือคือเชียงใหม่	เป็นศูนย์กลางล้านนาไทยอันไพศาล
ศิลปวัฒนธรรมนำเนิ่นนาน	การศึกษาบันดาลชาติรุ่งเรือง
เกษตรกรรมอุตสาหกรรมดีล้ำเลิศ	ป่าอุดมก่อเกิดผลฟูเฟื่อง
สวนพฤกษศาสตร์พืชพันธุ์งามประเทือง	ดาราศาสตร์ครบเครื่องเรื่องวิจัย

พิชิตดง (ลาวชมดง)

อินทนนท์สูงสุดในประเทศ	มีขอบเขตหลายอำเภอกว้างใหญ่
อยู่ในเทือกเขาถนนธงชัย	มีน้ำตกน้อยใหญ่ที่สำคัญ
พฤษภชาติตฤณชาติมีต่างต่าง	จะกล่าวเป็นตัวอย่างในป่านี้
มะเกลือ แดง เต็ง สัก เหียง ขึ้นเคียงกัน	มะค่า มะหวด ขึ้นที่ชันในพงพี
มี ฟ้ามุ่ย ช้างแดง กุหลาบป่า	บางคนว่าไรโตเด่นตรอนมีหลากสี
ที่หายากคือรองเท้านารี	ข้าวตอกฤๅษีจะมีแต่ดอยอินทนนท์

พงไพรสมณท์ (แม่ฟ้าหลวง)

สัตว์ทั้งหลายมีแต่เราไม่ค่อยเห็น	ตัวเป็นเป็นมี เสือ กวาง ไนไพรสมณท์
หมิวตัวใหญ่ ไก่ป่า ชะนี มีในพน	ปลาค้างคาวน่ายลเป็นอย่างไ
หมูป่า ลิง ชะมด และเลี้ยงผา	กระต่ายป่า กวางผาว่ายน้ำได้
ตุ๊กแก จิ้งเหลน แมลง ผีเสื้อไพร	นกเงือก นกพญาไฟ ดาษดา

ชนหรรษา (ลำปางหลวง)

ปีสองพันห้าร้อยเจ็ดจำในจิต	สมเด็จพระเจ้าเสด็จพิชิตยอดดงผา
สมัยนั้นไม่มีถนนทางไปมา	เด็กเด็กนักศึกษาก็มาเดิน
สมเด็จพระบรมชนม์มหกลีบสี่	รวมกำลังที่มีขึ้นเขาเขิน
ไม่ปล่อยพระชนมายุขวางทางดำเนิน	ชาวนครจึงสรรเสริญเพิ่มพระคุณ

สู่ผาหมอน (พื่อนที)

เริ่มด้วยเฮลิคอปเตอร์ไปผาหมอน	มั่งกะเหรียญถวายพระพรบนเขาขุน
สวยเสด็จรีบเดินเขาเอาเป็นทุน	ยังไม่สูงก็เป็นบุญไม่เหนื่อยไป
ยิ่งเดินยิ่งสูงเป็นป่าดง	หากดูตเล็ดอยู่ในพงติดตัวได้
ถึงปางสมเด็จพระตั้งเต็นท์แล้วก่อไฟ	อากาศหนาวก็ไม่ทำอดทน

จรอ่างกาหลวง (พื่อนผาง)

วันรุ่งขึ้นดำเนินถึงที่หมาย	รายงานถวายทรงทราบผล
พระเจ้าอยู่หัวทรงชื่นชมในพระกมล	สมเด็จพระเจ้าและทุกคนปลอดภัยดี
คุณเข็ดป่าไม้ถวายเอื้องบุก	หม้อมอสรุกขึ้นบนต้นไม้ไปทุกที่
อ่างกาหลวงสวยกลางวันในพงพี	ข้าวตอกฤๅษีสีเหลืองทองมองน่าชม

ดวงดอกเอื้อง (ลาวลำปาง)

กลับผาหมอนทอดพระเนตรพันธุ์ไม้ดอก	เอื้องพริ้วพลีออกงามสวยสม
เอื้องจงอาง กล้วยไม้ป่า น่านิยม	ชวนคอมดมถึงเวลากลับภูพิงค์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	พาดนตรีมาถ้วนทั่วแบนด์มาร์ชชิง
รับเสด็จเอ็กเกริกสนุกจริง	เราเด็กเด็กดีใจยิ่งได้ร่วมงาน

เรื่องรำลึก (พื่อนสาวไหม)

ทรงจัดงานผาหมอนรำลึกนั้น	เพื่อรับขวัญสมเด็จพระเจ้าให้สุขสานต์
มหาดเล็กร้อง “เย้ยฟ้าทำดิน” เพื่อสักการ	พระองค์ท่านที่พิชิตอินทนนท์

สำนึกพระคุณ (ล่องแม่ปิง)

ป็นิ่งร้อยยี่สิบปี	สมเด็จพระศรีฯ สมภพมาสร้างอภิผล
ด้านสุขภาพการศึกษาแก่ปวงชน	เราทุกคนสำนึกในพระเมตตา
จึงขอนำเรื่องเก่าเล่าให้เพื่อน	ห้าสิบหกปียังไม่เลือนจากมนสา
เพื่อรำลึกกรคุณพระบุญญา	แห่งพระผู้สถิตฟ้าสถาวร

(สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2564: 64)

จากบทพระราชนิพนธ์ ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปีนี้จะพบว่าบทพระราชนิพนธ์จะกล่าวถึงเรื่องราวการเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยทรงบรรยายให้เห็นถึงบรรยากาศของยอดดอยอินทนนท์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยกล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเชียงใหม่ สภาพบรรยากาศโดยรอบของดอยอินทนนท์ ที่เต็มไปด้วยพรรณไม้นานาพันธุ์ และสัตว์ป่าต่าง ๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงม้ง และกะเหรี่ยง และพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงบรรเลงดนตรี และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วงดนตรี อ.ส.วันศุกร์ จัดขบวนเล่นมَارซ์ซิ่งแบนด์รับเสด็จด้วย และประชาชนร่วมรับเสด็จด้วยความยินดี ลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนสุภาพ หรือกลอนแปด โดยประกอบไปด้วย

1. นครวิจิตร 2 บท 8 วรรค
2. พิชิตดง (ลาวขมดง) 3 บท 12 วรรค
3. พงไพรสมนต์ (แม่ฟ้าหลวง) 2 บท 8 วรรค
4. ขนพรรษา (ลำปางหลวง) 2 บท 8 วรรค
5. ลุ่มาหมอน (พื่อนที) 2 บท 8 วรรค
6. จรอ่างกาหลวง (พื่อนผาง) 2 บท 8 วรรค
7. ดวงดอกเอื้อง (ลาวลำปาง) 2 บท 8 วรรค
8. เรื่องรำลึก (พื่อนสาวไหม) 1 บท 4 วรรค และ
9. สำนึกพระคุณ (ล่องแม่ปิง) 2 บท 8 วรรค

รวมทั้งหมด 18 บท 72 วรรค

2.3 ดนตรีและเพลงประกอบการแสดง

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริที่จะเขียนบทที่ใช้เพลงสำเนียงลาวหรือหน้าทับลาว และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานบทพระราชนิพนธ์ เรื่อง สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์ ให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ ส่งให้อาจารย์ ดร.สิริชัยชาญ ฝักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ และศิลปินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนำมาคิดแต่งและเรียบเรียงเพลง บรรจุในบทให้เหมาะสมที่จะใช้ขับร้องบรรเลงกับ วงดนตรีไทย สายใยจามจรี และวง CU Band

อาจารย์ ดร.สิริชัยชาญ ฝักจำรูญ ได้แต่งและเรียบเรียงเพลงร่วมกับ ครู อาจารย์ ด้านดนตรีพื้นเมือง ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ โดยใช้ระยะเวลา 3 วัน โดยเริ่มต้นจากการนำเข้าสู่เรื่องราว สร้างบรรยากาศให้เป็นเมืองเหนือ โดยใช้ปี่จุมเป่าเพลงเมือง

นำมาก่อน ดนตรีไทย และดนตรีสากลบรรเลงพร้อมกันกับวงดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ ประกอบด้วย สะล้อ ซึง ซลุ่ย กลอง และให้ปี่จุม เคล้าไปกับการร้อง ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการแสดงดนตรีครั้งนี้ สำหรับเพลงที่นำมาใช้ในการแสดงนั้นมีทั้งเพลงแต่งใหม่ เรียบเรียง และเพลงสำเนียงลาวที่นิยมใช้ กับละครพื้นทางด้วย คละเคล้ากันไป รวมทั้งดนตรีสากลที่มีมาร์ชชิงแบนด์ (marching Band) และ เพลงเย้ยฟ้าท้าดิน โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิววิทย์ ยุระยง เป็นผู้ดำเนินการ และตั้งชื่อ เพลงใหม่ให้มีความสอดคล้องกัน ประกอบไปด้วย 9 เพลง ดังนี้ 1. นครวิจิตร 2. พิษิตดง (ลาวชมดง) 3. พงไพรสมถ์ (แม่ฟ้าหลวง) 4. ขนพรรษา (ลำปางหลวง) 5. สุ่มาหมอน (เพื่อนที) 6. จรอ้างกาหลวง (เพื่อนผาง) 7. ดวงดอกเอื้อง (ลาวลำปาง) 8. เรื่องรำลึก (เพื่อนสาวไหม) และ 9. สำนักพระคุณ (ล่องแม่ปิง) (มูลนิธิสิรินธร, 2563: 12-13)

จะเห็นได้ว่าทำนองเพลงที่นำมาใช้ในการแสดงครั้งนี้จะเป็นเพลงที่มีสำเนียงเพลง ภาคเหนือ และเพลงสำเนียงลาว เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิด และบทพระราชนิพนธ์ ซึ่งเป็นการผสมผสานและบูรณาการทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย ดุริยางค์สากล ดนตรีพื้นเมืองหรือ ดนตรีพื้นบ้านล้านนา อีกทั้งสะท้อนให้เห็นลักษณะความวิจิตรของการใช้ภาษา ซึ่งมีความเป็น เอกลักษณะเป็นอย่างมาก

2.4 นักดนตรี และนักแสดง

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ผู้บรรเลง และผู้ขับร้อง

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน และร่วมทรงดนตรี โดยทรงสะล้อ ทรงซอด้วง และทรงระนาดเอก ร่วมกับนักดนตรี และผู้ขับร้อง จากวงสายใยจามจური วงดนตรีสากลสโมสรนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (C.U. Band) วงดนตรี อ.ส. วันศุกร์ และ วงดนตรีพื้นเมืองล้านนา จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพที่ 4 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสะล้อ ทรงซอด้วง และทรงระนาดเอก

ที่มา: <https://www.chula.ac.th/news/35433/>

ภาพที่ 5 ระบำม้ง

ที่มา: <https://www.chula.ac.th/news/35433/>

2.6 การแต่งกายประกอบการแสดง

สำหรับการแต่งกายประกอบการแสดงพระราชทานประกอบบทขับร้องพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระยาเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ในปี พ.ศ. 2563 นั้น ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ นายกราชบัณฑิตยสภา ออกแบบเครื่องแต่งกาย และแบ่งกลุ่มผู้แสดงให้มีความสอดคล้องกันกับบทพระราชนิพนธ์ที่ใช้ในการแสดง ซึ่งจะต้องนำมาวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังในสมัย พ.ศ. 2507 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์ หลังจากนั้นจะร่วมประชุมกับคณาจารย์ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเลือกเครื่องแต่งกายที่จะใช้ในการแสดงอีกครั้ง โดยแบ่งกลุ่มเครื่องแต่งกายเป็น 7 กลุ่ม คือ 1. สัตว์ป่า 2. เด็กนักศึกษา 3. นักศึกษาวิชาทหาร 4. หน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. 5. กะเหรี่ยง 6. ประชาชนรับเสด็จ 7. ม้ง อีกทั้งการออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงจะคำนึงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1. ออกแบบให้มีความสมจริง (สัตว์ป่า) 2. ตามความเป็นจริงในช่วงเวลานั้น

เมื่อเลือกและแบ่งกลุ่มเครื่องแต่งกายเป็นที่เรียบร้อยแล้วมอบหมายให้ อาจารย์ว่าที่ ร.ต.สรายุทธ อ่องแสงคุณ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ และอาจารย์ ดร.นิเวศ แววมณะ เป็นผู้จัดหาเครื่องแต่งกาย และสร้างขึ้นใหม่

2.7 โอกาสที่แสดง

การแสดงพระราชทานประกอบบทขับร้องพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระยาเสด็จฯ พิชิต

ยอดดอยอินทนนท์” ในปี พ.ศ. 2563 จัดทำการแสดงเพียงครั้งเดียว โดยได้จัดทำการแสดงขึ้น
เนื่องในวันมูลนิธิสิรินธร เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 1 พฤศจิกายน 2563 เวลา 10.00 น. ณ หอประชุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในงานวันมูลนิธิ สิรินธร ประจำปี 2563
ซึ่งมูลนิธิสิรินธรร่วมจัดขึ้นกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 6 QR-Code วัตถุประสงค์การแสดงงานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563

ที่มา: ธมนวรรณ นุ่มกลิ่น

อภิปรายผล

งานวันมูลนิธิสิรินธร จัดขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อจัดหาทุนให้แก่มูลนิธิสิรินธร นำไปใช้ในการดูแลสถานพยาบาลของมูลนิธิสิรินธร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสถานพยาบาลแห่งนี้ไว้ในพระราชูปถัมภ์ โดยพระราชทานพระราชานุญาตให้ตั้งมูลนิธิ สิรินธร เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2522

พ.ศ. 2563 ได้มีการจัดการแสดงพระราชทานประกอบบทขับร้องพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิต ยอดดอยอินทนนท์” เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสครบ 120 ปี แห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 1 พฤศจิกายน 2563 เวลา 10.00 น. ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยบทที่ทรงพระราชนิพนธ์นั้นกล่าวถึงพระราชกรณียกิจและพระวิริยะอุตสาหะของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พิชิตยอดดอยอินทนนท์ ใน พ.ศ. 2507 ขณะมีพระชนม์ 64 พรรษา สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาจารย์ ดร.สิริชัยชาญ ฝักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ และศิลปินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำมาคิดแต่งและเรียบเรียงเพลง บรรจุโน้ต

ให้เหมาะสม ประกอบไปด้วย 9 เพลง ดังนี้ 1. นครวิจิตร 2. พิชิตตง (ลาวซมตง) 3. พงไพรสมนต์ (แม่ฟ้าหลวง) 4. ชนทรรษา (ลำปางหลวง) 5. สู่ผาหมอน (พ็อนที) 6. จรอ้างกาหลวง (พ็องผาง) 7. ดวงดอกเอื้อง (ลาวลำปาง) 8. เรื่องรำลึก (พ็อนสาวไหม) 9. สำนักพระคุณ (ล่องแม่ปิง) โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสล้อ ทรงชอด้าง และทรงระนาดเอก ร่วมกับนักดนตรี และผู้ขับร้อง จากวงสายโยจามจู้รี วงดนตรีสากลสโมสรนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (C.U. Band) วงดนตรี อ.ส. วันศุกร์ และวงดนตรีพื้นเมืองล้านนา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ คุณกรรชิต จิตรระทาน ผู้อำนวยการสำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มอบหมายให้ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบด้านการแสดง โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ นายกราชบัณฑิตยสภา เป็นผู้ออกแบบการแสดงและฝึกซ้อมการแสดง ส่วนผู้แสดงนาฏศิลป์หลัก เป็นนิสิตภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักแสดง กิตติมศักดิ์ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ ศาสตราจารย์ชานประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสามารถแบ่งกลุ่มผู้แสดงออกเป็น 5 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 สัตว์ป่า ช่วงที่ 2 เด็กนักศึกษา ช่วงที่ 3 มั่ง และกะเหรี่ยง ช่วงที่ 4 เด็ก ๆ เฝ้ารบเสด็จ ช่วงที่ 5 ระเบียบมั่ง และสามารถจำแนกเครื่องแต่งกายของผู้แสดงออกเป็น 7 กลุ่ม คือ 1. สัตว์ป่า 2. เด็กนักศึกษา 3. นักศึกษาวิชาทหาร 4. หน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. 5. กะเหรี่ยง 6. ประชาชนรับเสด็จ 7. มั่ง การแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุด “สมเด็จพระเจ้าเสด็จฯ พิชิตยอดดอยอินทนนท์” ในปี พ.ศ. 2563 ได้จัดทำการแสดงเพียง 1 ครั้ง โดยได้จัดทำการแสดงขึ้นเนื่องในวันมูลนิธิสิรินธร เมื่อวันอาทิตย์ที่ 1 พฤศจิกายน 2563 เวลา 10.00 น. ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ ทรงเป็นประธานในงานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563 ซึ่งมูลนิธิสิรินธรร่วมจัดขึ้นกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

การบรรเลงดนตรีและการแสดงพระราชทานประกอบบทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นับว่าเป็นองค์ความรู้ที่มีการบูรณาการทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย ดุริยางค์สากล ดนตรีพื้นเมืองหรือดนตรีพื้นบ้านล้านนา และนาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า สมควรที่จะมีการเผยแพร่องค์ความรู้ พระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นแนวทางให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และศึกษาเกี่ยวกับศิลปะในแขนงนี้

รายการอ้างอิง

- ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สำนักพระราชวัง. (2531). *เสด็จฯ พิชิตยอดคดอยอินทนนท์ 26 เมษายน 2507* กรุงเทพฯ: บวรสารการพิมพ์ จำกัด.
- มูลนิธิสิรินธร. (2563). *วันมูลนิธิสิรินธร 1 พฤศจิกายน 2563 [สื่อบันทึก]*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- วุฒิชัย เรืองศักดิ์. (2560). *การแสดงนาฏศิลป์ในงานปีพาทย์ดีกดำบรรพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปริญญาหาบัณฑิต. สาขานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2564). *พระราชนิพนธ์เรื่องผีลี้ลับ ๆ และ ประชุมบทพระราชนิพนธ์ แสดงในวันสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 26 มีนาคม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- Thai PBS. *วิดิทัศน์ งานวันมูลนิธิสิรินธร ประจำปี 2563 (19 พ.ย. 63)*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=UwcuxcLTdql>

สัมภาษณ์

- กรรชิต จิตรระทาน. ผู้อำนวยการสำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2565.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. นายกราชบัณฑิตยสภา. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2565.